

Resumé

Poznatky shromážděné v této rigorózní práci potvrzují, že funkční a velmi citlivé nastavení univerzálního soukromoprávního systému, zajišťujícího náležitou ochranu přirozenoprávních hodnot před širokým spektrem právně závadných zásahů, je zcela zásadním úkolem každého civilizovaného právního prostředí, neboť jde o hodnoty mimořádně vysoké důležitosti.

Jak vyplývá z uvedeného textu práce, na podobu tohoto právního ochranného systému sestávajícího ze tří na sobě závislých klíčových komponentů (tzn. pojetí předmětu ochrany, občanskoprávní odpovědnost, katalog ochranných práv) působí ve větší či menší míře poznatky vyplývající z právní teorie, litery zákona a soudní rozhodovací činnosti.

V úvodu této práce jsem se proto detailně zabýval prvním z uvedených komponentů právního ochranného systému. Elastický rozsah právní ochrany tohoto systému se vztahuje na lidskou bytost, jakožto individualitu a v právním slova smyslu osobu práva. Dochází tak ke snaze o zajištění ochrany veškerých přirozenoprávních hodnot člověka, které ve svém souhrnu tvoří *nejvlastnější, nejniternější a nejintimnější sféru fyzické osoby*¹, přičemž tyto jednotlivé dílčí hodnoty vykazují buď biologický nebo psychologický nebo sociologický charakter. Obsahové vymezení zájmu, který je právem chráněn, nelze poskytnout zcela komplexně, neboť dílčí přirozenoprávní hodnoty mohou být při řešení příslušných případů nově definovány, jak tomu bylo například v soudně řešené kauze Guerrová a další vs. Itálie, kdy ESLP potvrdil, že předmětem ochrany je i utvářet svůj život v nezávadném životním prostředí.²

Jak vyplývá z analýzy, kterou jsem předložil v této práci, tyto hodnoty lidství vykazují mnoho specifických vlastností, jež stanovují povahu práv existujících k jejich ochraně. Z množiny hodnot chráněných právním řádem ČR lze přiřadit vlastnosti jako přirozenost, vrozenost, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost výlučně tomuto souboru hodnot. Jeden z dominantních atributů tímto systémem chráněných práv, jež spočívá v jejich zmíněné přirozenosti, odkazuje na tu skutečnost, že vznik, trvání a zánik těchto práv je neoddělitelně spjat s trváním existence každé lidské bytosti. Proto uvedené existencionální mezníky těchto práv nejsou navázány na žádný příslušný právotvorný akt. Veškerým vnějším subjektům ve vztahu k nositeli těchto výsostně individuálních práv, jímž je výlučně člověk,

¹ Rozsudek NS ČR ze dne 13. 12. 2000, sp. zn. 30 Cdo 2870/2000.

² DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008, str. 176.

tak nezbyvá nic jiného než existenci těchto práv uznat a tak umožnit jejich nositeli v mezích právního řádu jejich nerušený výkon.

Po zodpovězení si otázky, které hodnoty mají být zkoumaným právním systémem chráněny a jaká je jejich povaha, byla má pozornost v rámci systematiky práce koncentrována na druhý ze tří komponentů systému, kterým je občanskoprávní odpovědnost. V této práci jsem shrnul jak koncepční přístupy k tomuto institutu, tak i obecné konstrukční předpoklady, jejichž naplnění je nezbytné k aktivaci odpovědnostního vztahu mezi osobnostně poškozeným a původcem nežádoucího zásahu. Má pozornost byla věnována taktéž zvláštnostem, jež jsou v některých případech spojeny s tímto institutem při jeho aplikaci v oblasti dotčení PPČ. Z předloženého výčtu takových specifik zvláštní odpovědnosti při újmě na PPČ nelze neakcentovat zákonné zakotvení absence zavinění u neoprávněného zásahu do PPČ, což je výjimka z jinak subjektivně pojaté odpovědnostní úpravy v OBZ. Primárním účelem této výjimky je dosáhnout posílení ochrany PPČ.

Zcela klíčové pasáže této práce jsou věnovány zmíněnému třetímu komponentu tohoto právního ochranného systému. Nejrozsáhlejší část této práce tak pojednává o katalogu jednotlivých zákonných nároků, které je poškozený oprávněn uplatnit vůči původci, v jehož sféře se tyto nároky projeví jako civilněprávní sankce. Jak je zřejmé ze závěrů této práce, český právní řád řešenému druhu poškozených poskytuje poměrně širokou škálu rozličných právních nástrojů, které jsou využitelné k obnovení právně nezávadného stavu po realizaci jednání, kterým byla ohrožena nebo bezprostředně zasažena přirozenoprávní hodnota.

Vzhledem k povaze předmětu řešeného ochranného systému, jsem v této práci také přistoupil k tomu, že jsem se v podstatně zvýšené míře věnoval zcela klíčovému nároku, kterým je právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění. Tento nárok má nelehký úkol, neboť má zajistit spravedlivé odčinění výlučně nemajetkové újmy, jejíž rozsah a intenzita jsou z objektivního úhlu pohledu jen obtížně kvalifikovatelné. V souvislosti s rozborem práva na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění nemohu zapomenout na jeho pojetí ve stále ještě relativně novém OBZ, které vykazuje dle mého vyhodnocení pozitivní aspekty, jelikož ve zvýšené míře posiluje postavení člověka poškozeného na jeho přirozených právech. Uvedeného antropocentrický OBZ dosahuje zejména tím, že ve zvýšené míře poskytuje prostor pro soudcovské uvážení a vyžaduje, aby výsledná podoba satisfakce plnila i funkci preventivně - sankční.

Po nastínění poznatků z mé práce chci zkonstatovat, že soukromoprávní systém sloužící k ochraně PPČ, tak jsem se mi ho podařilo prozkoumat v této práci, poskytuje člověku dostatečné záruky na ochranu jeho přirozenoprávních hodnot. Tento ochranný systém

i nadále však prochází vývojem, což není ničím neobvyklým, a tak má před sebou mnoho výzev, z nichž tu nejtěžší a nejdůležitější spatřuji v pokračování snah, a to zejména z pozice soudních orgánů, o překonávání jeho etické indiferentnosti.